J 35.433

Academician
Prof. Dr. Docent
ION P. FILIPESCU

Doctor
AUGUSTIN FUEREA

DREPT INSTITUȚIONAL COMUNITAR EUROPEAN

Ediția a III-a

Editura ACTAMI
București, 1997

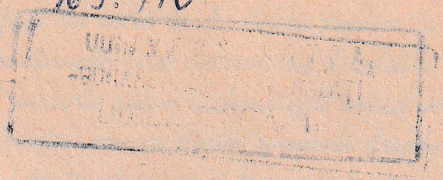
II 33.738

Academician Prof.Dr.Docent **ION P. FILIPESCU**
Lector Doctor **AUGUSTIN FUEREA**

DREPT INSTITUŢIONAL COMUNITAR EUROPEAN

Ediţia a III-a

K5.970

Editura *ACTAMI*
Bucureşti, 1997

Cuprins

Cuvânt înainte 3
Abrevieri 7

CAPITOLUL I
EUROPA ŞI CONSTRUCŢIA COMUNITARĂ 9
Secţiunea I
Istoricul Comunităţilor europene 9
1. Europa la sfârşitul primului război mondial 9
2. Europa la sfârşitul celui de-al doilea război mondial 10
3. Începuturile integrării în Europa Occidentală 11
Secţiunea a II-a
Evoluţia construcţiei comunitare 14
1. Direcţii de dezvoltare 14
A. Perfecţionarea instituţiilor comunitare 14
a. Crize şi eşecuri 15
b. Reflecţii şi sinteze asupra modalităţilor de depăşire a crizelor şi eşecurilor 16
c. Texte de drept pozitiv de natură să revizuiască sau să dezvolte prevederile iniţiale ale tratatelor institutive 16
B. Lărgirea (extinderea) Comunităţilor europene prin cooptarea de noi membri 17
2. Încercările de a contracara dezechilibrul produs prin înfiinţarea Comunităţilor europene 19
Secţiunea a III-a
Sinteza construcţiei comunitare 20
1. Scurt istoric 20
2. Comunităţile europene în zilele noastre 21

CAPITOLUL II
PROFILUL COMUNITĂŢILOR EUROPENE 24
1. Austria 24
2. Belgia 24
3. Danemarca 25
4. Finlanda 25
5. Franţa 26
6. Germania 26
7. Grecia 27
8. Irlanda 27
9. Italia 27
10. Luxemburg 28
11. Olanda 28

12. Portugalia 28
13. Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord 29
14. Spania 29
15. Suedia 30

CAPITOLUL III

IZVOARELE DREPTULUI INSTITUŢIONAL COMUNITAR EUROPEAN (ORDINEA JURIDICĂ COMUNITARĂ) 31

Secţiunea I

Tratatele institutive şi modificatoare - izvoare primare ale dreptului comunitar european (dreptul primar comunitar european) 33
1. Enumerare şi prezentare 33
2. Aplicarea tratatelor comunitare 35
3. Structura tratatelor comunitare 36

Secţiunea a II-a

Izvoarele derivate ale dreptului comunitar european (dreptul derivat comunitar european) 36
1. Denumirea oficială a izvoarelor derivate (secundare) 37
A. Regulamentul 37
B. Directiva 38
C. Decizia 38
D. Recomandarea şi avizul 39
2. Competenţa de a edicta norme ale dreptului derivat 40
3. Intrarea în vigoare a normelor care formează dreptul derivat 41
4. Actele care nu sunt enumerate în articolul 189 al Tratatului CEE 42

Secţiunea a III-a

Normele de drept care provin din angajamentele externe ale Comunităţilor europene 42
1. Acordurile încheiate de Comunităţi cu statele terţe sau cu organizaţiile internaţionale 42
2. Actele unilaterale adoptate prin organele anumitor acorduri externe ale Comunităţilor 43
3. Unele tratate încheiate de statele membre ale Comunităţilor cu state terţe 43
4. Nivelul pe care îl ocupă angajamentele externe în ordinea juridică comunitară 44

Secţiunea a IV-a

Izvoarele complementare ale dreptului comunitar european 44
1. Convenţia comunitară 45
2. Deciziile şi acordurile convenite prin reprezentanţii guvernelor statelor membre reunite în cadrul Consiliului 45
3. Declaraţiile, rezoluţiile şi luările de poziţie relative ale Comunităţilor europene, care sunt adoptate de comun acord cu statele membre 46
4. Dreptul complementar şi ordinea juridică comunitară 47

Secţiunea a V-a

Izvoarele nescrise ale dreptului comunitar european 47
1. Metodele de interpretare ale Curţii de justiţie 48
2. Principiile generale de drept 49

CAPITOLUL IV

CARACTERISTICI COMUNITARE 50
Secţiunea I
Caracteristicile Comunităţilor europene
ca organizaţii internaţionale 50
1. Asociaţii economice integrate 50
2. Organizaţii internaţionale 51
3. Structură instituţională proprie, originală 52
Secţiunea a II-a
Caracteristicile dreptului comunitar european 53
1. Aplicabilitatea imediată. Relaţiile dintre dreptul internaţional şi
dreptul intern al statelor 53
2. Raporturile dintre dreptul comunitar şi dreptul intern
al statelor membre 54
3. Aplicabilitatea imediată a diferitelor izvoare de drept comunitar 55
A. Tratatele comunitare 55
B. Dreptul derivat şi dreptul rezultat din
relaţiile externe ale Comunităţilor 57
4. Aplicabilitatea directă a dreptului comunitar 58
A. Principiul efectului direct al dreptului comunitar 59
B. Aplicabilitatea directă şi dreptul comunitar 60
C. Criteriile de aplicabilitate directă 61
D. Aplicabilitatea directă a diferitelor categorii
de norme comunitare 64
a. Tratatele comunitare 64
b. Regulamentele şi deciziile adresate persoanelor particulare 66
c. Directivele şi deciziile adresate statelor 67
d. Dreptul emanat din angajamentele externe ale Comunităţilor ... 70
E. Concluzii asupra efectelor aplicabilităţii directe 71
5. Prioritatea dreptului comunitar 72
A. Principiul priorităţii dreptului comunitar 72
a. Confirmarea priorităţii 72
b. Consecinţele priorităţii dreptului comunitar direct aplicabil 75
B. Prioritatea dreptului comunitar în Franţa 77
a. Dreptul comunitar şi constituţia 77
b. Dreptul comunitar şi legea 81
C. Prioritatea dreptului comunitar în celelalte state membre
ale Comunităţilor 85
a. Cele trei ţări din Benelux 85
b. Germania şi Italia 87
c. Alte state care au aderat la Comunităţi 89
6. Concluzii cu privire la raportul dintre dreptul naţional şi
dreptul comunitar (concepţii şi teorii formulate) 92
a. Substituirea 92
b. Armonizarea 92
c. Coordonarea 93
d. Coexistenţa 93

CAPITOLUL V

INSTITUŢIILE COMUNITĂŢILOR EUROPENE 94

Secţiunea I

Consiliul 95

1. Consiliul european 95
2. Consiliul de miniştrii 96
   - A. Organizare şi funcţionare 96
   - B. Organele auxiliare: 98
   - C. Reguli şi metode de votare 99
   - D. Atribuţii 102

Secţiunea a II-a

Comisia 104

1. Compoziţia şi statutul membrilor 105
2. Organizare 109
3. Funcţionare 111
4. Rol şi atribuţii 112

Secţiunea a III-a

Parlamentul 116

1. Organizare şi funcţionare 116
   - A. Organizare 116
   - B. Funcţionare 118
2. Atribuţii 119

Secţiunea a IV-a

Curtea de justiţie 127

1. Istoric 127
2. Structura şi statutul membrilor. Organizare şi funcţionare 129
   - A. Structura şi statutul membrilor 129
   - B. Organizare 133
   - C. Funcţionare 133
3. Competenţa 134

Secţiunea a V-a

Tribunalul de primă instanţă 136

1. Organizare şi funcţionare 136
2. Competenţa 137

Secţiunea a VI-a

Procedura în faţa Curţii de justiţie 139

1. Procedura ordinară 139
   - A. Faza scrisă 139
   - B. Faza orală 140
   - C. Deliberarea şi hotărârea 141
2. Excepţii de la normala desfăşurare a procedurii ordinare 141
   - A. Asistenţa juridică gratuită 141
   - B. Excepţia sau incidentul 141
   - C. Absenţa pârâtului 141
   - D. Desistarea 141
   - E. Procedura de urgenţă 142
   - F. Terţii intervenienţi 142
   - G. Rectificarea erorilor materiale 142
   - H. Omisiunea de a hotărî 142

I. Opoziţia 142
J. Căile extraordinare de recurs 142
K. Interpretarea hotărârilor 142
3. Procedurile speciale 142
A. Recursul funcţionarilor comunitari 142
B. Problemele prejudiciale 143
C. Procedura recursului împotriva hotărârilor Comitetului de arbitraj al CEEA 143
D. Procedura micii revizuiri, prevăzută de Tratatul instituind CECA 143
E. Procedura de avizare în materie de acorduri încheiate în cadrul Tratatului instituind CEE 143
F. Executarea hotărârilor Curţii 143
Secţiunea a VII-a
Recursurile în faţa Curţii de justiţie 144
1. Recursul în anulare 144
A. Noţiune 144
B. Actele susceptibile de recurs 144
C. Legitimarea procesuală activă în cadrul recursului în anulare .. 144
D. Legitimarea procesuală pasivă în cadrul recursului în anulare . 144
E. Procedura recursului în anulare 145
F. Cauzele de ilegalitate invocate pe calea recursului în anulare ... 145
G. Excepţia de ilegalitate 145
H. Recursurile speciale în anulare 145
2. Recursul în carenţă 146
A. Noţiune 146
B. Legitimarea procesuală activă în cadrul recursului în carenţă ... 146
C. Legitimarea procesuală pasivă în cadrul recursului în carenţă .. 147
D. Procedura recursului în carenţă 147
E. Cauze de ilegalitate invocate pe calea recursului în carenţă 147
3. Recursul în interpretare 148
A. Noţiune 148
B. Condiţiile cererii de recurs în interpretare 148
C. Legitimarea procesuală activă în cadrul recursului în interpretare 148
D. Valoarea hotărârii Curţii de justiţie 149
E. Procedura recursului în interpretare 149
4. Recursurile în plină jurisdicţie 149
A. Recursul în responsabilitate 149
a. Recursul în responsabilitate extracontractuală 150
b. Recursul în responsabilitate contractuală 150
B. Recursul în constatarea neîndeplinirii de către state a obligaţiilor decurgând din tratatele institutive. 150
C. Recursul împotriva sancţiunilor 151
Secţiunea a VIII-a
Curtea de Conturi 151
1. Compoziţia, statutul membrilor şi funcţionare a Curţii de Conturi 152
2. Atribuţii 153

Secţiunea a IX-a
Alte organe 154
1. Organe prevăzute de tratate 154
A. Pentru reprezentarea intereselor 154
a. Comitetul consultativ al C.E.C.A. 154
b. Comitetul economic şi social (C.E.S.) 154
c. Comitetul regiunilor 154
B. Organe tehnice 155
a. Banca europeană de investiţii 155
b. Alte organe tehnice 155
2. Organe înfiinţate de instituţiile Comunităţilor europene 155
3. Organe paracomunitare 156
A. Consiliul european 156
B. Instanţele cooperării politice 156
C. Alte organe: 156

CAPITOLUL VI
MIJLOACELE DE ACŢIUNE FOLOSITE DE COMUNITĂŢILE EUROPENE 157
Secţiunea I
Sediul şi regimul lingvistic 157
1. Sediul 157
2. Regimul lingvistic 157
Secţiunea a II-a
Personalul. Statut. Regim juridic. Efective şi caracteristici 158
1. Statut 158
2. Regimul juridic al funcţionarilor 158
3. Efective şi caracteristici 159
Secţiunea a III-a
Regimul financiar al Comunităţilor europene 160
1. Aspecte generale 161
2. Procedura bugetară 161
..... 163

CAPITOLUL VII
PROCESUL DE DECIZIE ÎN CADRUL COMUNITĂŢILOR EUROPENE 165
Secţiunea I
Generalităţi 165
Secţiunea a II-a
Etapele procesului de luare a deciziilor 165

CAPITOLUL VIII
EVOLUŢIA PROCESULUI DE INTEGRARE ECONOMICĂ, POLITICĂ ŞI SOCIALĂ (Actul unic european şi Tratatul de la Maastricht) 168
Secţiunea I
Actul unic european din 1987 168
Secţiunea a II-a
Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii europene - 1993 169

CAPITOLUL IX

COMUNITĂŢILE EUROPENE - PARTENER MONDIAL 171
Secţiunea I
Asociaţia europeană a liberului schimb (A.E.L.S. / E.F.T.A.) 171
Secţiunea a II-a
Relaţiile stabilite cu statele industrializate din afara Europei 172
1. Statele Unite ale Americii 172
2. Japonia 173
3. Canada 173
4. Australia şi Noua Zeelandă 174
Secţiunea a III-a
Comunităţile europene, partenerul ţărilor în curs de dezvoltare, A.C.P. (Africa, Zona Caraibilor şi Pacific) 174
Secţiunea a IV-a
Colaborarea dintre Comunităţile europene şi Zona Mediteranei, Orientului Mijlociu, America Latină şi Asia 175
1. Zona Mediteranei şi Orientul Mijlociu 175
2. America Latină 176
3. Asia 176
Secţiunea a V-a
Comunităţile şi Europa Centrală şi Răsăriteană 176
1. Îndelungata perioadă de bună înţelegere 176
2. Întâlnirea la nivel înalt de la Paris 177
3. Prăbuşirea zidului şi unificarea Germaniei 178
4. Conferinţa asupra securităţi şi cooperării în Europa (C.S.C.E.) 179
5. Acordurile de comerţ şi cooperare 179
6. Ajutorul tehnic şi financiar 181
7. Programul TACIS 184
8. Acordurile europene 185
9. Relaţiile cu România 186
10. Acordurile Europa cu: Bulgaria, Republica Cehă, Polonia, România, Slovacia şi Ungaria 189

CAPITOLUL X

TRATATUL DE LA MAASTRICHT CU PRIVIRE LA UNIUNEA EUROPEANĂ 192
Secţiunea I
Consideraţii introductive 192
1. Aspecte generale 192
2. Obiectivul general al Uniunii politice 195
3. Dezideratele Uniunii europene 196
Secţiunea a II-a
Uniunea economică şi monetară: întregire indispensabilă a pieţei interne 198
1. Principiile pe care se bazează realizarea Uniunii economice şi monetare 198
2. Avantajele monedei comune (unice) 200
3. Noile competenţe comunitare şi domeniile de cooperare 203

A. Transferul de competenţe şi principiul subsidiarităţii 203
B. Modificarea competenţelor 203
Anexa nr.1
Scrisoarea d-lor Köhl şi Mitterand către dl. Ruud Rubbers, din 14 oct 1990 (selecţiuni) 206
Anexa nr.2
Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte, şi Comunităţile europene şi statele membre ale acestora, pe de altă parte 210

Listă bibliografică
I. Comentarii 271
II. Tratate şi monografi 272
III. Reviste de specialitate 273